

Annotation. *The Level of the influence of the program of the professional education unemployed were determined. Mikroeconomic efficiency of the education unemployed on assistance of the service to employment was explored.*

Key words: *the unemployed, the professional education, placement service.*

8

УДК 314.125

Г.В. Герасименко, к.е.н., Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, м. Київ

РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ: ПОЛІТИКА В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Публікація присвячена проблемам здоров'я в контексті збереження та розвитку трудового потенціалу населення України. Охарактеризовано чинники погіршення стану здоров'я населення країни, визначено стратегічні пріоритети державної політики в сфері охорони здоров'я населення.

Ключові слова: *трудоий потенціал, стан здоров'я населення, захворюваність, державна політика в сфері охорони здоров'я.*

Збереження здоров'я населення виступає важливою складовою відтворення та розвитку трудового потенціалу країни, оскільки визначає як можливості особистої реалізації індивідів на ринку праці, так і чинники сталого економічного зростання держави та нагромадження її людського капіталу. Дослідження цих проблем привертає увагу вітчизняних науковців впродовж тривалого часу. Різні аспекти стану здоров'я та тривалості життя населення України аналізуються в працях І. Курило, В. Куценко, Н. Левчук, Е. Лібанової, О. Макарової, Н. Рингач, О. Палій, С. Пирожкова, В. Стешенко та інших дослідників. Водночас існує нагальна потреба в розробці методологічних засад дослідження суспільного здоров'я як однієї зі складових поняття трудового потенціалу, у взаємозв'язку з іншими якісними характеристиками населення. Саме стан здоров'я часто визначає можливість та надбання населення щодо інших аспектів розвитку – здобуття професійної підготовки та якісної освіти, реалізації працездатності та трудової мобільності тощо. Відповідно, високий рівень захворюваності та інвалідності населення працездатного віку матиме значимі економічні наслідки.

Значення дослідження якісних зрушень у стані здоров'я населення посилюється з огляду на негативні тенденції перехідного періоду. Так, якщо в 1990 р. умовно здоровими було визнано 62,6% населення країни, то до 2007 р. значення цього показника скоротилось більше, ніж в 2,5 рази, й умовно здоровими було визнано лише 24,3% населення. Проблеми в цій сфері ускладнюються нерівними можливостями доступу населення до медичних послуг внаслідок

док дії територіальних чинників, відмінностей між населеними пунктами різних типів, високої диференціації доходів. За оцінками експертів, понад 16% населення не має належного доступу до якісних медичних закладів і послуг, і менше 40% населення оцінює стан свого здоров'я як добрий [1].

Хоча сучасна медико-демографічна криза в Україні зумовлена складним комплексом причин, що включають суттєві недоліки організації державної системи охорони здоров'я, падіння рівня життя населення, несприятливу екологічну ситуацію та незадовільний стан соціального середовища, основним чинником погіршення здоров'я населення залишається недостатнє поширення «самозбережувальної» поведінки серед населення [2, с. 118]. Головні фактори ризику при цьому включають поширення нездорового способу життя, шкідливих звичок (тютюнопаління, зловживання алкоголем, споживання наркотичних засобів), нераціональну дієту харчування, брак фізичної активності, поширення ризикованих форм поведінки.

На тлі погіршення загального стану здоров'я спостерігаються тенденції хронізації захворюваності, зростання показників інвалідності та смертності, погіршення репродуктивного здоров'я та здоров'я новонароджених, поширення соціально-детермінованих захворювань. В контексті розвитку трудового потенціалу особливо актуальною виступає проблема впливу зовнішніх чинників на стан здоров'я населення (зростання професійної захворюваності та травматизму, смертності від нещасних випадків, отруєнь і травм), тобто тих факторів, дія яких цілком може бути елімінована за умов вчасної профілактики та дотримання безпечної поведінки, включаючи дотримання безпечних умов праці, правил дорожнього руху тощо. Тому пріоритетні завдання політики охорони здоров'я мають зосереджуватись на відповідних напрямках державної політики, досягнення прогресу в яких дозволить ефективно реалізувати стратегію збереження та розвитку трудового потенціалу населення країни.

Як показує прогресивний міжнародний досвід, найбільш ефективних результатів щодо поліпшення стану здоров'я населення можна досягти шляхом зосередження зусиль державної політики на первинному рівні медико-санітарної допомоги. Більш того, реалізація таких заходів, як розвиток профілактичної складової галузі охорони здоров'я, вдосконалення систем раннього виявлення та діагностики хвороб, не потребуватиме значних ресурсів – як фінансових, так кадрових, матеріально-технічних. На цьому рівні особливого значення набуває вирішення проблем нерівного доступу населення до базових медичних послуг, а також інформаційна робота з населенням щодо заохочення до своєчасного звернення до лікаря, проведення регулярних профілактичних оглядів, елімінування впливу професійних, поведінкових та екологічних факторів ризику.

Проте, головним пріоритетом державної політики охорони здоров'я на всіх рівнях залишається пропаганда самозбережувальної поведінки, відповідального ставлення до власного здоров'я. Формування настанов здорового способу життя є не лише важливим чинником скорочення загальної захворю-

ваності та подовження тривалості здорового життя, а й зменшення випадків непрацездатності. В цьому контексті особливо актуалізується необхідність подолання традицій зловживання алкоголем та тютюнопаління; формування настанов раціонального харчування; сприяння розвитку масової фізичної культури та спорту; проведення просвітницької роботи з навчання навичкам безпечної сексуальної поведінки серед молоді; попередження фізичного та психологічного насильства в родині.

Вочевидь, ефективна реалізація цих заходів потребує забезпечення належного рівня фінансування галузі охорони здоров'я. Проте, саме по собі нарощування бюджетних ресурсів не забезпечить реальних можливостей для оптимізації системи охорони здоров'я в Україні, доки не будуть вирішені сучасні проблеми, пов'язані з централізованою системою управління галузі, модернізацією її організаційної структури та механізму фінансування, за якого кошти спрямовуються не на фінансування медичних послуг (з метою забезпечення їх якості, своєчасності та ефективності), а на утримання мережі установ галузі, обсяги якого залежать від ресурсних показників. Пріоритетне значення має вирішення організаційних проблем, що зумовлюють низьку ефективність системи охорони здоров'я в Україні, шляхом децентралізації системи управління медичними закладами, диверсифікації джерел їх фінансування, зокрема запровадження загальнообов'язкового медичного страхування, перенесення акцентів на розвиток первинної медико-санітарної допомоги і сприяння розвитку сімейної медицини, регулювання системи надання платних медичних послуг населенню тощо.

Список використаних джерел

1. Соціально-економічна захищеність населення України (за матеріалами вибіркового обстеження). Доповідь Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Населення України. Соціально-демографічні проблеми українського села. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАНУ, 2007. – 468 с.

Annotation. *The article is devoted to health problems in the context of preserving and development of the population labour potential. The factors of deterioration of the country's population health are characterized; the strategic priorities of the state policy on public health are defined for Ukraine.*

Key words: *labour potential, population health, public policy on health protection.*